

aan 10.2.E , 10.2.E en 10.2.E (Ministerie van SZW)
cc 10.2.E (SZW)
van 10.2.E , 10.2.E en 10.2.E (CBS)

onderwerp Voorstel aanpassingen rapport Molukkers
datum 1 juli 2020

Het CBS doet in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid onderzoek naar de positie van Molukkers in Nederland. Hierbij gaat het specifiek om ongeveer 12,5 duizend Molukse oud-KNIL militairen met hun familie die tussen 1951 en 1963 met de boot naar Nederland gekomen zijn. Zij kwamen na opheffing van het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (KNIL) naar Nederland in afwachting van een eigen Molukse staat.

Inmiddels hebben de Molukse migranten uit de jaren '50 in Nederland kinderen, klein- en achterkleinkinderen gekregen. Het ministerie van SZW is geïnteresseerd in de integratie van al deze groepen nakomelingen, vanuit het principe dat integratie meerdere generaties duurt.

De DG van het CBS heeft na een advies van de ethische commissie van het CBS besloten dat er niet over de achterkleinkinderen van Molukkers gepubliceerd mag worden. Het belangrijkste argument voor de ethische commissie is dat de migratie als gebeurtenis voor de achterkleinkinderen te lang geleden is om als cruciaal life event beschouwd te worden. Daarnaast is de diversiteit binnen de groep achterkleinkinderen heel divers. Achterkleinkinderen kunnen 1 tot en met 8 overgrootouders hebben die gemigreerd zijn. Het is daarom statistisch onwenselijk om een groep die juist qua ouderlijke achtergrond zeer divers is als één groep te behandelen.

Gezien de beslissing van de DG stelt het CBS voor om de opdracht van het ministerie van SZW aan het CBS op de volgende punten aan te passen.

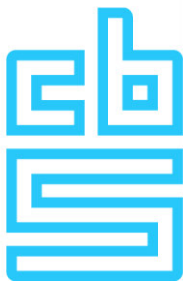
A. Populatie

De populatie Molukkers in het onderzoek zal bestaan uit:

1. Molukkers die voor 1963 naar Nederland zijn gekomen en een als Moluks geïdentificeerde achternaam hebben;
2. hun kinderen;
3. hun kleinkinderen.

Het CBS stelt voor de achterkleinkinderen buiten beschouwing te laten. Een groot deel van de figuren uit de conceptrapportage zal daarom worden aangepast en een deel van de analyses zal opnieuw gedaan worden. Zie de bijlage voor een overzicht.

Het CBS stelt voor om in de tekst niet meer te spreken over 'migratieachtergrond' omdat de afbakening van de groep Molukkers op twee punten afwijkt van hoe het CBS in andere statistieken de migratieachtergrond bepaalt. Ten eerste bestaat de migratieachtergrond 'Moluks' niet. Mensen die op de Molukken geboren zijn of waarvan de ouders op de Molukken geboren zijn, hebben de

migratieachtergrond 'Indonesisch'. In dit onderzoek worden de Molukkers daarom bepaald aan de hand van hun Molukse achternaam (en immigratie vanuit Indonesië). Ten tweede gaat het in dit onderzoek niet om alle Molukkers, maar specifiek die Molukkers die voor 1963 met de boot naar Nederland kwamen en hun nakomelingen. Deze oud-KNIL militairen en hun families vormen een bijzondere groep. Zij waren lang in de veronderstelling dat ze uiteindelijk terug zouden kunnen gaan naar een eigen Molukse staat, waardoor hun verblijf lang niet gericht was op integratie in de Nederlandse samenleving. Opvang vond eerst plaats in speciale woonoorden en later veelal in Molukse woonwijken.

Immigranten met een Molukse achternaam die na 1963 naar Nederland immigreerden delen deze geschiedenis in woonoorden mogelijk niet. Zij zijn daarom niet meegenomen als Molukker in dit onderzoek.

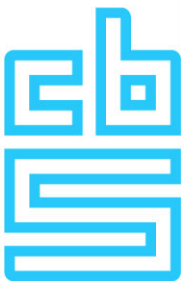
Figuur 1 geeft inzicht in de migratieachtergrond van de populatie Molukkers in dit onderzoek. Het grootste deel van de oud-KNIL militairen en hun families en hun kinderen die in Nederland geboren zijn, heeft een Indonesische migratieachtergrond. Het grootste deel van de Molukse kleinkinderen heeft een Nederlandse achtergrond. Zijzelf en hun ouders zijn immers in Nederland geboren. Een heel klein deel van de kleinkinderen heeft een overig westerse of niet-westerse achtergrond. Zij hebben één Molukse ouder (met een Indonesische migratieachtergrond) en één ouder met een andere migratieachtergrond.

1. Migratieachtergrond Molukkers

Migratieachtergrond CBS		Molukkersrapport KNIL gezinnen en nakomelingen		
		KNIL familieleden	Kinderen	Kleinkinderen
Nederlands		0	10	31920
Indonesisch	1 ^e generatie	7780	190	30
	2 ^e generatie	0	28110	2760
Overig westers	1 ^e generatie	0	60	70
	2 ^e generatie	0	180	0
Niet-westers	1 ^e generatie	0	20	20
	2 ^e generatie	0	90	10

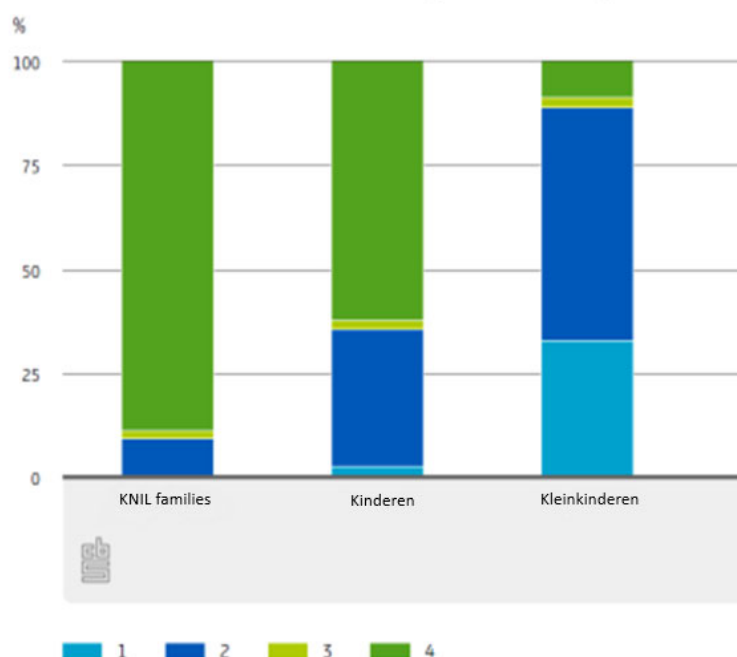
Het CBS stelt ook voor om in het rapport meer nadruk te leggen op de specifieke geschiedenis van de Molukkers in Nederland. Conclusies over de positie van Molukkers zijn niet direct te vertalen naar die van andere migrantengroepen. Wel wordt in regressieanalyses onderzocht in hoeverre verschillen tussen de (sociaaleconomische) positie van Molukkers en mensen met een Nederlandse achtergrond te verklaren zijn door verschillen in belangrijke kenmerken zoals opleidingsniveau en werkervaring. Hiermee kan het ministerie van SZW beoordelen of generiek beleid voldoende is om de positie van Molukkers in Nederland te verbeteren of dat specifiek beleid nodig is.

B. Diversiteit grootouders

Het CBS stelt voor om in hoofdstuk 1 uitgebreider stil te staan bij de diversiteit van de kinderen en kleinkinderen van Molukkers. Onderstaande figuur over het aantal Molukse grootouders was al opgenomen in het conceptrapport.

1.3 Molukkers naar aantal Molukse grootouders, 1 januari 2018

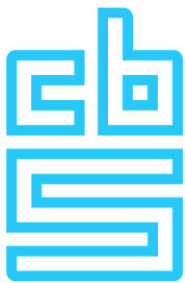

Het grootste deel van de kinderen van de KNIL families heeft vier Molukse grootouders. De Molukse kleinkinderen hebben echter vaak nog maar één of twee Molukse grootouders en daarnaast 2 of 3 grootouders met een Nederlandse achtergrond.

Het CBS stelt voor om net zoals in de huidige conceptversie van het rapport een onderscheid maken in Molukkers met 1-2 en 3-4 Molukse grootouders. Het CBS heeft steeds gekeken naar verschillen tussen generaties en tussen het aantal Molukse grootouders. Het aantal Molukse grootouders hangt echter sterk samen met de generatie. Het is daarom statistisch niet mogelijk om in de analyses rekening te houden met zowel de generatie als het aantal grootouders. Daarom worden nu soms alleen generaties getoond. In het rapport zal expliciet vermeld worden als er geen verschillen zijn in het aantal Molukse grootouders.

C. Leeftijd moeder bij geboorte

Een inhoudelijk punt bij het vergelijken van kinderen en kleinkinderen binnen dezelfde leeftijdsgroep, is dat de kleinkinderen mogelijk veel jongere ouders hebben dan de kinderen. De samenstelling van de groep kleinkinderen is wat dat betreft tot nu toe relatief scheef verdeeld. Een

groot deel van de kinderen van Molukse immigranten zal op latere leeftijd nog kinderen krijgen en dit zou toekomstig ene ander licht kunnen werpen op de groepsindicatoren die worden gemeten voor de hele groep kleinkinderen. Met name de leeftijd van de moeder zegt namelijk iets over de sociaaleconomische status van het gezin. Het zou kunnen zijn dat de kleinkinderen die in 2018 25 jaar of ouder zijn uit een gezin komen met een lagere sociaaleconomische status als kleinkinderen die pas over 10 jaar 25 jaar of ouder zijn. Daarmee zou de arbeidsdeelname van de huidige groep kleinkinderen een vertekend beeld kunnen geven van hun positie ten opzichte van de kinderen.

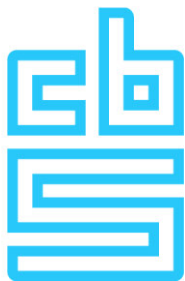
In het conceptrapport is al rekening gehouden met de sociaaleconomische status door te corrigeren voor het opleidingsniveau van de moeder of van de persoon zelf. Het CBS stelt voor om te onderzoeken of de leeftijd van de moeder bij de geboorte als extra verklarende factor een significante bijdrage levert aan de regressiemodellen.

Planning

Het aanpassen van de populatie, het toevoegen van analyses met betrekking tot het aantal Molukse grootouders en het toevoegen van de leeftijd van de moeder als verklarende factor in regressiemodellen kost het CBS naar schatting 400 uur. Onderstaand schema geeft inzicht in de benodigde capaciteit per hoofdstuk.

2. Benodigde uren doorvoeren voorgestelde aanpassingen

H1 Bevolking		Benodigde uren
3 figuren	Simpele aanpassing	10
Tekst aanpassen	Uitgebreid (populatie, of in inleiding)	20
H2 Wonen		
7 figuren/tabellen/kaarten	Analyses opnieuw	20
Tekst aanpassen	Resultaten aanpassen	20
H3 Onderwijs		
2 figuren	Simpele aanpassing	10
Regressieanalyse	Excl. Achterkleinkinderen en met leeftijd moeder, vergelijken aantal grootouders	20
Tekst aanpassen	Resultaten aanpassen, boodschap verandert wellicht	30
H4 Werk en inkomen		
7 figuren	Analyses opnieuw	20
Regressieanalyse	Excl. Achterkleinkinderen en met leeftijd moeder, vergelijken aantal grootouders	30

Tekst aanpassen	Resultaten aanpassen	20
H5 Jeugdzorg en criminaliteit		
5 figuren/tabellen	Analyses opnieuw	20
Regressieanalyse	Excl. Achterkleinkinderen en met leeftijd moeder, vergelijken aantal grootouders	20
Tekst aanpassen	Resultaten aanpassen, boodschap verandert wellicht	20
H6 Gezondheid		
6 figuren	Analyses opnieuw	20
Regressieanalyse	Excl. Achterkleinkinderen en met leeftijd moeder, vergelijken aantal grootouders	20
Tekst aanpassen	Resultaten aanpassen	20
Samenvatting		30
Methoden hoofdstuk		10
Bijlagen		20
Verwerken commentaar management en overleg		20
Totaal		400

Indien het ministerie van SZW akkoord gaat met de voorstelde aanpak, kan het CBS het rapport uiterlijk **16 december 2020** publiceren op de CBS-website. De aanvullende analyses zullen voornamelijk in september uitgevoerd worden, waarna in oktober de resultaten verwerkt zullen worden in de rapportage. Medio november zal worden gestart met de opmaak van de publicatie.